

Nr 52.

Ankom till riksdagens kansli den 5 juni 1934 kl. 6 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående åtgärder till förhindrande av fackliga eller andra yrkesorganisationers kollektiva anslutning till visst politiskt parti.

I två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade likalydande motioner, nämligen nr 243 i första kammaren av herr *Gustafson, Fritiof*, och herr *Nilsson, Bernhard*, samt nr 299 i andra kammaren av herrar *Lundqvist* och *Hagberg* i Malmö, har hemställts, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning om samt framläggande av förslag till lagstiftning, som förhindrar fackliga eller andra yrkesorganisationers kollektiva anslutning till visst politiskt parti.

I sammanhang med berörda motioner har utskottet till behandling förehåft likalydande motionerna nr 148 i första kammaren av herr *Hamrin m. fl.* samt nr 287 i andra kammaren av herr *Jeppsson m. fl.* till den del dessa motioner beröra det spörsmål, varom i förstnämnda motioner är fråga. I motionerna I: 148 och II: 287 — vilka i övrigt blivit föremål för behandling i utskottets utlåtande nr 51 — har framställts det yrkandet, att riksdagen ville snarast låta verkställa utredning och för 1935 års riksdag framlägga förslag till lagstiftning rörande en allmän reglering av de fackliga sammanslutningarnas ställning, organisation och verksamhet. Därutinnan har, bland annat, påtalats det förhållandet, att tillhörigheten till en facklig organisation kunde förbindas med villkor om politiskt ståndpunktstagande och att de fackliga organisationerna på denna väg underordnades ett visst politiskt parti.

Beträffande de skäl, motionärerna anført till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna.

Enligt vad utskottet inhämtat företogs år 1912 på uppdrag av den socialdemokratiska partistyrelsen en statistisk utredning, omfattande cirka 87 % av nämnda partis medlemsantal. Denna utredning utvisade, att antalet till partiet genom fackföreningar kollektivt anslutna fackföreningsmedlemmar, som berörts av utredningen, utgjorde 45.1 % av hela antalet fackföreningsmedlemmar, vilket uppgick till cirka 113,000. Antalet partianslutna fackföreningar var vid samma tid 42.4 % av hela antalet fackföreningar, vilket uppgick till 1,936. Reservationsrätten i fråga om partimedlemskapet hade under åren 1908—1911 använts av 1,615 fackföreningsmedlemmar. Det socialdemokratiska partiet hade vid 1912 års slut omkring 61,000 medlemmar. Av dessa voro cirka fyra femtedelar kollektivt anslutna genom fackföreningar.

I slutet av år 1929 utgjorde antalet fackföreningar omkring 6,000 (vid 1932 års utgång ungefär 6,500) med sammanlagt omkring 561,000 medlemmar (1932

ungefär 640,000). Det socialdemokratiska partiets medlemsantal var vid samma tidpunkt omkring 235,000 (1932 ungefär 315,000). Vid 1929 års utgång tillhörde omkring 28 % av fackföreningarna det socialdemokratiska partiet och voro 30 % av samtliga fackföreningsmedlemmar kollektivt anslutna till nämnda parti. Omkring 70 % av det socialdemokratiska partiets medlemmar voro följaktligen vid 1929 års slut kollektivt anslutna genom fackföreningar.

Utskottet. Såsom framgår av den av utskottet ovan lämnade redogörelsen hava fackföreningar i betydande utsträckning anslutit sig till visst politiskt parti. En fackföreningsmedlem, som icke vill vara med om sin förenings beslut om sådan kollektiv anslutning, har att skriftligen reservera sig; reservationsrätten är icke inskränkt till viss tid. Att sålunda utan den enskildes uttalade samtycke inregistrera honom i ett politiskt parti synes emellertid icke stå i god överensstämmelse med den politiska självbestämmningsrätt, som bör tillkomma varje medborgare. Den enskilde fackföreningsmedlemmens reservationsrätt torde knappast upphäva de olägenheter, som äro förbundna med den kollektiva anslutningen. En allsidig och förutsättningslös utredning i förevarande spörsmål synes därför vara av behovet påkallad.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av de förevarande motionerna I:148 och I:243 samt II:287 och II:299, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa en allsidig och förutsättningslös utredning angående fackliga eller andra yrkesorganisationers kollektiva anslutning till politiska partier samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 5 juni 1934.

På andra lagutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *K. G. Westman, von Geijer, Sigfrid Hansson, Frändén, Sam Larsson, P. Sandström, Norman och Forslund*;

från andra kammaren: herrar *Magnusson i Skövde, Magnusson i Kalmar, Andersson i Rasjön, Hansson i Trollhättan, Gardell i Gahns, Molander*, Sandström i Nyland och Lindberg i Stockholm.*

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *Sigfrid Hansson, Norman, Forslund, Magnusson* i Kalmar, *Hansson* i Trollhättan, *Molander* och *Lindberg* i Stockholm, vilka anförde:

»Då det socialdemokratiska arbetarepartiet bildades 1889, lades grunden till detsamma av fackföreningar. Anslutningen till partiet har sedan dess i viss utsträckning förmedlats av sådana arbetareorganisationer. För de arbetare, som på så sätt velat knyta förbindelser med ifrågavarande parti, har denna anslutningsform ansetts vara motiverad icke blott med hänsyn till traditionen och den frändskap, som alltid funnits och alltjämt finns mellan svensk fackföreningsrörelse och socialdemokrati, utan även med avseende på att förmedlingen av partimedlemskap genom fackföreningarna erbjuder vissa praktiska fördelar. Fackföreningarna ha full frihet att välja denna anslutningsform för sina medlemmar eller icke. Något som helst tvång härvidlag har icke utövats; den tvångsanslutningsbestämmelse, som infördes i Landsorganisationens stadgar 1898, upphävdes redan 1900. Beslut om förmedling av partimedlemskap fattas i demokratisk ordning i enlighet med föreningarnas stadgar. Landsorganisationen och förbunden befatta sig icke i något avseende med denna sak. För att enskilda fackföreningsmedlemmar icke skola mot sin önskan komma att gynna partiet, gälla sedan 1908 bestämmelser om reservationsrätt. Det kräves icke att en reservation motiveras och det torde icke heller förekomma, att fackföreningar eller deras medlemmar efterforska anledningen till att reservation avgives. Den omständigheten, att endast omkring 28 % av fackföreningarna förmedla medlemskap till partiet, torde utgöra ett bevis för att talet om tvångsanslutning av fackföreningar till partiet saknar fog för sig. Den omständigheten, att reservationsrätten endast i jämförelsevis ringa utsträckning använts inom de fackföreningar, som förmedla partimedlemskap, utgör å andra sidan ett bevis för att fackföreningarnas ifrågavarande beslut icke i allmänhet uppfattas såsom ett otillbörligt ingripande i medlemmarnas fri- och rättigheter. Upphovsmännen till och undertecknarna av de nu föreliggande motionerna, vari föreslås åtgärder i syfte att förhindra fackföreningar och andra yrkesorganisationer att förmedla medlemskap i det socialdemokratiska arbetarepartiet, torde icke kunna göra anspråk på att företräda någon mera utbredd uppfattning inom fackföreningsvärlden eller bland arbetarna. Enligt vår mening ha de icke heller lyckats förelägga bevis för att det ur samhällets synpunkt skulle vara påkallat att på sätt som föreslagits ingripa i det fria föreningsväsendet.

På grund av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att motionerna I:243 och II:299 ävensom motionerna I:148 och II:287 — de båda sistnämnda i den mån de i förevarande sammanhang äro föremål för behandling — icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.»